Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

+ *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
+ *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
+ *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
+ *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página `http://books.google.com`

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

I. N. J.

DISSERTATIO JURIDICA

De

JURE NATURALI GENTIUM ET CIVILI,

Quam

Favore divino & conſenſu Magnifici JCtorum ordinis,

ſub Præſidio

Viri Nobiliſſimi, Ampliſſimi, Conſultiſſimi atq; Excellentiſſimi,

DN. SAMUELIS RITTERI

J. U. D. & Prof. Publ. Curiæ Electoralis Provincialis Facultatis Juridicæ Scabinatusq; Adſeſſoris graviſſimi, Favitoris, Promotoris & Præceptoris ſummè Venerandi

Publico Eruditorum Examini ſubjicit

CONRADUS Gantzland Halâ-Saxo

Ad diem Novemb.

In Auditorio JCtorum.

WITTEBERGÆ

Literis exſcribebat JOHANNES RÖHNERUS Academ. Typograph.

ANNO M DC LIV.

Digitized by Google

Augustissimo

PRINCIPIS ÆTERNI, A

DN. AUG

POSTULATI ADMINISTRAT

ET ARCHI-EPISCOPATUS MAGDE

JULIÆ, CLIVIÆ ET MONTIUM, LAND

GIÆ, MARCHIONIS MISNIÆ, NEC N

AC INFERIORIS LUSATIÆ

CA ET RAVENSBERG

RAVE

PRINCIPI AC DDMI

Digitized by Google

FAvebis conatibus meis Princeps Celſisſime, &, quam religio nomini tuo Auguſto poſuit aram, tenero hoc ingenij fœtu imbui, annues clementer. Cæderem ſaginas & de grege majori victimas pararem: ſed nec apro Venus; nec tauro gaudet Apollo. Partum igitur non bove, aut ferâ editum; ſed ex me natum, ſed uberibus munificentiæ Tuæ enutritum ſacris tuis perſolvo focis. Priſcam juvat imitari pietatem, quæ, ſi hecatombas offerre ſuperis, facultas negabat, falſas ſubſtituit molas. Molas & ego fero non vulgares illas, ſed à Themide, ut opinor, toſtas, & ſale puriſſimi adfectus conſperſas. Munus exangue quidem, ſi ex ſe; ad ſatis opimum, ſi ex intentione donantis æſtimetur. Hoc igitur, veluti juratum devotionis meæ teſtem, ad Celſitudinis Tuæ ſtatuo aras. Non aliud Numen ſe ambiri voluit opella, nec aliunde ſacrificii ſibi accerſere honorem, quàm cùi poſt Deum incrementum deberet, & publicam, quam videt, lucem. Aquæ unde promanarunt, revertuntur. Ex Te, Magne Princeps, beneficientiæ rivuli per arva ingenij mei labuntur, rigatum novellas Muſarum ſtirpes. Ipſi, cum fontem repetere, metu ſubſecuturæ ſitis, vereantur, ut deinceps fluerent perennius, fructuum primitias Serenitati Tuæ dependere juſſerunt. Capeſſo juſſa &, quas incultus ager effudit fruges, ad auguſtum famæ tuæ fanum deporto. Offero autem non Cereris aut Bacchi alicujus flores, ſed, ut occupavi dicere, partum humanum, h. e. Publicum de Jure diſcurſum. Hunc, quà par eſt, animi

ſubje-

ſubjectione ad ped
ſereno ac gratioſo vu
do. De Artaxerxe Per
ipſum, cũ populus und
nis, hauſtam utraque vol
liquidam obſervantiæ teſt
modò; ſed & pluris æſtim
que πράγματα. Si talis fav
meæ acceſſerit, erit, de quo & gr
jactem in ſeram usque, ſi qua
Quod ſuper eſt, ſollicitis prec
men pro ſalute inclutæ domus S
vota quam religioſiſſimè nunc
Celſitudo Tua, ut valeat la
peret. Fiat! Fiat!

Witebergæ è Muſeo meo
ipſis Calendis Novemb.
Anno 1634.

Cel
Tuæ
Subjectiſſimus
Cliens
Conradus
Sanfland.

Digitized by Google

QUi duriorem annituntur materiam, ante facundiæ ſuæ copiis, ſi quibus pollent, chartas rigare, remq́; , de quâ acturi ſunt, elogio aliquo ornare ſolent, quàm ipſam aggrediantur. Horum veſtigia legere & ieiuna mea prohibet Minerva, & negotii gravitas fortasſis non requirit. Cum enim ſemet ipſum ſatis oſtendat, commendatione non egebit ex mente JCti *in l. 1. ff. d. in integr. reſtit.* Quocirca absq; ullo verborum lenocinio (quo, qui cauſas agerent, olim in ſenatu Areopagitico interdictum eſſe, literis proditum eſt) in Nomine Domini noſtri JeſuChriſti, omnes noſtros actus felicitantis *arg. l. 2. C. d. off. P. P. Afric.* operi ipſi me accingam diſſerturus de Jure Naturali, Gentium & Civili.

THESIS

I. Omne Jus, quo in Imperio noſtro Romano-Germanico utimur, aut publicum eſt, aut privatum. *§. hujus ſtudii 4. inſt. d. juſt: & Jur.* Illud publicum Imperii ſtatum reſpicit & utilitatem. Hoc ſingulorum commodum quærit ac ſalutem. Utrumq́; ex principiis naturalibus, gentium & civilibus eſſe deductum cū Dn. Hahnio *in Obſervat ad π. ff. Weſenb. d. I. & I n. 14* Hunnio *. var. Reſol. lib. 1. tr. 1. quæſt. 18.* Sutholt. *diſſert. 1. aph. 45.* Bachovio *in Tr. diſp. 1. vol. 1. th 3. lit. B.* Harpr. *ad d. §. 4. inſt. n. 16* Lymnæo *d. Jur. publ. lib. 1. c. 1. n. 17. & ſeqq.* Wurmſero *Nucl. ſui lib. 1. tit. 1. controv. 9.* aſſerimus. Quod de jure quidem privato indubium eſt, & quilibet admittit, qui vel primoribus

... culenter aſſerit ...
idem oſtenditur per l. 2. D. de c. junct. ...
ff. de pact. Diſſ. Cujac. ad d. §. 2. l. 1. ff.
& J. Weſenb. in ... ff. eod. Dn. Ungep. ...
Nego: quos refellere in animo non eſt ...
mere partes, cum paſſim illorum ...
Autores paulò ante laudati. Ipſam igitur ...
tium & Civilis ſuſcipio tractionem ...
ris noſtri Romani naturam & conſtitu...

II. Jus Naturale, ipſomet Im...
jus, quod natura omnia animalia do...
ſcriptionis ſenſum genuinum ut proxim...
dum eſt, jus naturale nihil aliud eſſe ...
quandam legis æternæ, in Creator...
Max. exiſtentis, quâ hoc univerſ...
regit ac gubernat. Ut enim ...
preſſa fuit idea ſive conceptus rei cre...
am formatus eſt in eâdem ...
quidem conceptus, cum ...
venientem in fines ...
gationem quandam ...
enim legis cujuſcun...
rò ſicuti alias lex h...
ſubditis eſſe dicitu...
plicant, ita lex etia...
ris dicitur eſſe, i...
prios feruntur a ct...

III. Sed L...
ſtit, ſemper æqu...
ſpectu creatura...
pant, diverſitat...
diriguntur res ...
& judicium, a...
Hæ per ſolam ...

... quidem æterna, prout in mente divinâ ...
... cer ſe habet, eſtque propriiſſima talis. At
... m, quæ non ex æquo omnes de illa partic...
... quandam admittit. Aliter enim per illam
... liberæ, aliter naturales. Illæ per cognitionem
... adeoque ſalvâ potentiâ obediendi & reſiſtendi
... inclinationem naturalem, adeoque impoſitâ ne-
ceſſitate.

Digitized by Google

ceſſitate. Iſtæ propriè obligantur, atque i
legis æternæ, quam in cordibus ſuis inſcrip
v.15. ſequantur, peccatis ſe polluant ac p
greſſores. Hæ verò impropriè, quia arbit
tuuntur. Quæ cùm indubitatæ ſint verita
Ius naturale naturæ intelligentis proprium
niſi impropriè & per analogiam quandam
enim eſt obligare *l.9.C.d.LL.tot.tit.d.ju*
ff.d.legib.&c. ſed quomodo obligabit illa,
tentia in utrumque oppoſitorum vergere p
animalia ratione carentia etiam actus ſuos
re, turpiumque & honeſtorum noſcere diſc
dicere, cùm arbitrij libertate judicioque deſ
Excell. Dn.D.Suevum Præceptorem meum
proſequendum, *Velit.theſ.Juſtin.1.th.8.* D
ff.Weſemb.d.J.& J.n.14.in verb: Quod
malia docuit. Dn. Franzk. *ad D.eod.n.106.*
ad princ.Inſt.h.t. Pacium *in Analyſi ejusd.*
Dd. alij, quos intereſt Lopez. *lib. ſingul.*
Schneidew. ad pr.Inſt.h.t.; Dn. Ungep.
quæſt.2. Wurmſ. *lib.1.Nucl.ſui d.J.N.G.&*
non tantum in hominem; verum etiam in b
propriè acceptum cadere, rationibus conte
cumprimis Sacratiſſimi Imperatoris noſtri
tatem, qui l.1.§.3.ff.d.J.& J.& princ.Inſt.h.
finit, quod natura, omnia animalia docuit.
priè eſſe accipienda confirmant per *l.non ali*
3. Deinde ſic argumentantur. Jura omnia
ternâ lege. E. etiam jus naturale, quod beſti
lex æterna eſt ſumma ratio in Deo exiſtens.
tio, ibi propriè loquendo eſt jus. E. etia
quod eſt in brutis.

IV. Quibus & alijs, quæ fortaſſis ad
obſtantibus, modeſtè ab horum virorum ſe
noſtramque aſſertionem porrò oſtendimus
bruta non cadit injuria. E. neque jus prop
tecedens confirmatur *l.1.§.3.ff.ſi quadrup.pau*

ſunt. Inquis: perpetuam à ...
juris duci argumentum, quan...
inſit, & per hoc injuriæ nunquam ...
fatentur, ſi uni oppoſitorum à natu...
ſcriptum veluti, ut inſit, tum alteru...
Ariſtot. d. categ. c. 6. & 10. & Fonſec. ...
ſolvit, ſed fortius conſtringit nodum ...
ſimili modo, ne in hominem quidem ...
poſſem. Argumentor: *Cuicunqu...*
terminatum *eſt & veluti præſcript...*
cedere nequit. *Atqui juri naturæ ...*
à naturâ determinatum *eſt, non tant...*
ineſſe) verum *etiam homini in...*
injuria genus humanum ...
vel major, vel minor ...
major, quæ eſt limita...
lam, à naturâ ineſſe, eſſe ambigue ...
dentali inhærentia, ut à natura ...
natura rei immediate ...
tur docilis, aqua na...
calidus. *Iſtæ enim* ...
ſtantia rei conſe...
ſenſu naturâ ineſſ...
dem cum ipſo, q...
Sic morbi aliqui...
hominis eſſentia ...
tate adhæreſcun...
machen, & nihi...
turale brutis à ...
ficatione prior...
mittitur. Neq...
ſultat ut eſſe...
ſenſu poſteri...
opinioni. Nihil ...

Digitized by Google

ſucceſſivè eidem ineſſe poſſint.... Certe
erudimur tamen virtute & arte: Naturâ
malum; rectificatur tamen haut rarò app
feratur actus.

V. Secundum ſententiæ noſtræ arg
deſumimus: Juris propria ſedes ratio eſt.
deſtituuntur.... E. Major confirmatur
tur Donell. *lib. 1. Comment. jur. civ. c. 6.* eſt
quæ præcipit honeſta & prohibet contra
& judicio faciamus juſtitiæ ſervandæ ca
animi judicio & delectu vitemus. Proin
ne faciamus, ſine quâ nec voluntas eſ
aut delectus. Ex quibus patet ne
jecto menſurante, h. e. legislatore, ſed &
ſitionem iuris rationis judicium requiri.
re nos ipſum jus naturæ cùm ejusdem uſu
jus æqualiter ſe habeat in omnibus anima
utendi ſint diverſi. R. â confuſione ſum
quæſtione eſt, ratio noſtra feriat.... Co
non de ipſo jure naturæ, ſed de ſubjecto e
hoc inquirimus, in hoc tela convertimus.

VI. Tertium argumentum ab inco
tores. Si in bruta cadit jus, utique etiam
At poſterius in congruum eſt. E. Conſe
jus præſupponit juſtitiam, ſine quâ nec ſin
Conſequens etiam oſtenditur; quia juſt
bruta non ſunt capacia.... Non movemu
quidam juris Interpres excipiat; juſtitiam
nere jus naturale, ſed non contra, jus natu
am. Etenim nulla nos cogit ratio, ut ho
contrarium evincitur hoc argumento:
ſtum eſt, aut injuſtum. Sed non eſt injuſt
contradictionem in appoſito, jus injuſtum
tur erit & per conſequens juſtitiam præſup
natio enim nunquam eſt ſine formâ deno
quid tandem jus naturale juſtum erit, ſi

Num homo e...ditus eſſe po...
albus abſque albedine? Fatean...
gum habent, & triplex æs circa pe...

VII. Stat igitur ſententia: D...
niſi impropriè participare. Diſſenſio...
ô. 3. adduximus jam ante ſatisfecit...
R. Jus naturale in allegatis textibus...
cro juris, & additam rationem tum demu...
ctum hoc admittat. Jam verò ipſeme...
cit, animalia juris peritiâ cenſeri, non...
differt. 1. aph. 50. Ad 2. R. pari ...
in plantis, atque omnibus ijs, quæ...
ſem, jus naturale propriè acceptum re...
æternâ lege promanare & ordinari in...
mus, plus inferri, quàm erat pr...
rem perplexam ſyllogiſmo d...
lege promanans eſt tale propriè ...
rale eſt jus promanans ab æterna lege
eſt tale propriè acceptum.
gò jus naturale etiam ...
quendo, tum princip...
erat in controverſiâ
loquendo cadere in
rale, quatenus ab æ...
ctum. *Eſto*, Sed n...
rale ratione origi...
jusdem participa...
Paucis: Non ho...
ctu ſummi Nom...
do: ſed in hoc
ita bruta etiam
negamus, qui...
liquam, requi...
jecto menſur...

VIII.
em Leges ...

... ad hoc, ut jus naturale propriè cadat in ...
... ratio, non tantum Legislatoris, ſed & in ...
Hactenus de jure naturæ. Juris gentium ...
ſubminiſtrant definitionem. Prior habetur ...

quod atque eruditione? Panis
... qui pro cerebro ...
... conspectus.
...: De jure naturali bruta non.
... rationibus, quas
... Dn. Hahnius c.l. qui ad L.
... loco pro ...
... obtinere. & ...
... Imp. d. pr. Inst. ...
... non verum esse, adde Sch...
... ratione concludi posse eas
... quæ animam habeat vegeta...
... acceptum reperiri. Nam & ...
... ordinari indubium est. Nos ...
... erat præmissum. Quod ...
... donabimus: Omne jus ...
... proprie acceptum. Omne ...
... æterna lege. Et omne jus ...
... Quos si tu inde inferre ...
... quod est in brutis, est jus ...
... & pro concesso ...
... erat, jus ...
... contra ...

ſ. D. d. J. & J. & ſ. 1. Inſt. h. t. ubi jus ge...
naturalis ratio inter omnes homines ...
omnes peræque cuſtoditur. Poſterio...
& ſ. 2. Inſt. h. t. Quod ſit conſtitutio ...
uſu & neceſſitatibus humanis exigen...
quâ duplici deſcriptione plerique Juri...
tum duxerunt & occaſionem diſtinctio...
mævum & ſecundarium, illi priorem ...
commodando. Sed meritò hoc in d...
bettrimi Dn. Hahn. in obſ. ad tr. ff. Weſ...
Hoc autem jus duplex eſt. Dn. Franzk. ...
Dn. Ungep. Exerc. 2. quæſt. 2. Etenim, ſi ...
in d. ſ. 1. Inſt. & ſ. 4. l. 1. ff. intellectam ...
ludem hoc eſt, merem aut purum ratio...
aut aſſerendum, in textibus illis non d...
naturæ, quippè quod formaliter in dic...
nis conſiſtit vid. Calixt. in Epit. Theol. m...
lib. 3. d. LL. quæſt. 21. Dn. Franzk. c. l. aut...
gentium eſſe atque naturæ. Sed utru...
Illud quidem adverſatur menti Impera...
non naturæ, de quo in princ. Inſt. h. t. ja...
ſibi propoſuerat. Hoc autem tollit u...
tiam & diſtinctas juris ſpecies confun...
talem rationem intelligant non ſimpli...
neceſſitatibus mixtam, quæ in diſcurſu...
ſtit, ut eleganter exponit Dn. Ungep. ...
diſtinctæ definitiones, ſed idem jus ge...
in d. ſ. 1. uberius explicabitur in d. ſ. 2. ...
ſit & omnibus hominibus commune, ...
ſa ſit duplex; neceſſitas & uſus, quem...
jecta exempla. Ipſam diſtinctionem ...
Præceptoribus meis ſtatuo, illam tole...
conciliandos LL. apparenter ſibi c...
per utilem eſſe: ſed ex duplici iſtâ de...
poſſe peti fundamentum ob ea, quæ ...
nego.

Digitized by Google

reſpicit victus atque amictus acqui…
ſitorum adverſus improborum & ma…
malitiam juſtam defenſionem. Ex …
communes & in medio quaſi poſitæ …
tantum occupatæ, verum etiam, quia c…
non adeò profutura videbatur, diſtinctio…
ti acquirendi modi introducti ſunt…
Et hunc in finem agris termini ſunt…
ficata, unde familiæ, vici, pagi, opp…
Et multiplicatis his, cum una tellus …
mercia, & contractus ad indigentiam …
ſubſecuti ſunt *l.1.ff.d.contrah.emp.* …
tate orta ſunt, bella & ſervitu…
pta juris naturalis ſusque deq…
inſidias ſtruerent, neceſſitas …
quid audentes extorſis…
quiliam. Hinc bella *l.3.ff.* …
ſervitutes &c. cœperunt …
ſunt &c.

X. Quibus ſi…
rale & gentium inte…
tum teſte Apoſtolo …
eſt excogitatum *d.* …
nis. Illud eſt ab …
illud principium …
principio deduc…
oritur intrinſec…
jure autem genti…
lis ſtatus aut co…
neſtatis & turp…
jubendo enim …
lum. Jus au…
& ſolâ natura …

Digitized by Google

gentium ſucceſſivè, ex quâ ſæpè turpitudo aliqua rei vel honeſtas dependet. Quo deprolixè diſſerentem vide Suarez *l. 2. de Leg. c. 17. & 19. in princ.*

XI. Jus civile, generaliter acceptum, eſt quod populus Romanus propriæ utilitatis causâ *l. 51. ff. ad L. Aquil.* §. 4 *inſt. de J. & J.* ipſe ſibi conſtituit. Cum enim jus naturale ac gentium, in præceptis generaliſſimis tantum ſubſiſtant, nec ad ſpecialem quorumvis caſuum determinationem deſcendant, quælibet civitas, habitâ ratione propriæ ſalutis, leges civiles ſibi conſtituit, ut eſſent regula atq; norma quâ lites ac cauſæ civium abrumperentur. Atq; hoc jus neq; in totum à jure naturali recedit, cæteroquin injuria eſſet *can: erit autem lex diſt: 4:* neq; per omnia ei inſervit ut loquitur Ulpianus *l. 6. d. J. & J.* ſed pro temporum morumve diverſitate aut addit aliquid interpretando & ad hypotheſes rerum præſentium naturæ theſes accommodando ſecundum Weſemb *: in pr. ff. eod.* aut propter publicam utilitatem aliquid detrahit *arg. l. 1. ff. d. uſu cap: l. 51. D. ad L. Aquiliam.*

XII. Cæterum nec juris Gentium cum Civili eadem per omnia eſt ratio. Licet enim in eo conveniant, quod utrumq; ſit ex inſtituto hominum & juri naturæ aliquid ſuperaddat; in eo tamen differunt; quod jure gentium omnes homines obligentur, & ab omnibus peræq; obſervetur jure autem civili certus duntaxat populus teneatur qui custodiendum illud ſibi conſtituit, *d. §. 1. h. t.* Deinde jus Gentium eſt à jure naturæ, per *modum illationis tanquam concluſio* è præmiſſis. jus autem *Civile per modum* determinationis, generis ſc. ad ſpeciem, ut *egregie docet Dn. Hahnius. l. ſæpius c. n. 17. in verb. ſed aut addit aliquid.* Atq; hi fontes ſunt quibus Rivulus iſte *juris Romani originem debet & eſſe.* Quem quirites *ſucceſſu temporū ex ſe ſuorumq;* ingenio & ſapientiâ prudentum *ita diduxerunt, ut, an flumen* an mare dici mereatur ambigas. *Tantum huic juri ab æquitate &* pondere decuſut reliquæ gen*tes, ineta collationis, proprias* conſtitutiones aſpernatæ ſpon*te ſuum illud feciſſe videantur.* Ipſum Turcam, Imperii Romani & Chriſtiani nominis hoſtem infenſiſſimum, Codicem

 Juſti-

Digitized by Google

XIII. Cognitis principiis ex q…
eſt conflatum, difficile non erit pr…
ram. Nimirum, jus Quiritium eſt, qu…
ctamine rectæ rationis tam naturalis qua…
litatis gratiâ ſibi conſtitule. Inquam, …
tu democratico, ſive in perſonâ Principis
Legem Regiam omnis populi poteſtas
6. *Inſt. huj. tit. dico*, quod populus Roma…
ſtituit autem per ſanctionem & pro…
32. §. 1 *ff. de legibus &c.* …
vis obligandi ipſi tribuitur ab cor…
Promulgatur quando innoteſcit …
agendorum, divulgari oportet & …
illud vivere neceſſe habene…

XIV. Dividitur hoc jus …
& non Scriptum. §. 3. h. …
literis mandatum aut …
ab initio habile eſt, …
Magn. Dn. Franzk. in …
autoritate & expreſſ…
ſtatuendi juris, eſt ſa…
præſcriptum ab eo …
lib. 1. Reſol: tr. 1. quæ…
ſancire §. *Singulorum*…
7 *lit. b. Lexic. Calvin*…
rum ſenſum adm…
ſcriptum intellig…
& conſvetudines …
henduntur, quâ …
rint, Scripti juri…
Dd. ſententiam …
quando huic di…
Athenienſium …
am. qui per ſc…

Digitized by Google

nem, eamq; de eſſentia Legis eſſe contendunt, quod facit *Schiebard.l.c.* Weſenb. *in tr. ff. d. Legib. n.5. Jaſ. in l.de quibus 32.eod.& alii.* Nam neq; forma, neq; materia legis eſt ſcriptura. Non forma, quia hæc ſoli formato ineſt: at ſcriptura aliis etiam inſtrumentis competit, imò ipſi mores haud raro ſcribi conſueverunt. Non materia, quia Scriptura poſterior eſt Lege. Nullum autem prius conſtituitur per poſterius ut habet axioma Philoſophorum. Prolixius hac de re agunt Wurmſ. *lib.1 Nucl: contr.3.* Hahn: *in obſerv. ad tr. ff. Weſemb. de Legib. n. 5.* Treul *vol.1. diſp.1.th.5. lit.B. ibiq.* Bachov. *ungep. Exerc. Juſt: 2.quaeſt: 6.* quos, ſi lubet, vide.

XV. Juris Scripti *d.§.3.h.t.* Sex ſpecies adferuntur, Lex Plebiſcitum, Senatus conſultum, Principum placita, Magiſtratuum edicta & Reſponſa Prudentum. *Legis nomen ambiguum eſt*, & ſumitur 1. *Generaliſſime* pro omni jure ſive ſcriptum ſit ſive non. *l.1.C. ne fidei juſſ. vel mand. dot.* ſive inſcriptum ſit ſive præſcriptum. *arg. l.1.2.7.ff.d. legibus.* quo ſenſu jus naturale legem naturæ appellamus. 2. *Generaliter* & complectitur omne jus ſcriptum, ſi expreſſo conſenſu ſancitum *§.1.& pen. Inſt. h.t. l.6. §.1.d.J. & J. l.32.ff.d.LL.* 3. *Specialiter*, pro ſpecie juris Romani Scripti appoſita Plebiſcito, SCto &c: Et in hoc ultimo ſignificatu lex deſcribitur, quam populus Romanus ſenatorio magiſtratu interrogante conſtituit. *§.4.h.t.* Quæ deſcriptio cauſalis eſt legisq; naturam tum ab efficiente, tum à cauſâ formali declarat. *Efficiens legis principalis eſt populus Romanus*, penes quem, *exactis Regibus uſq;* ad Cæſares, ſumma fuit poteſtas, inde q; *tria jura ſibi ſoli reſervavit*, 1. Jus creandorum Magiſtratuum, 2. *Belli & pacis.* 3. Ferendorum legum. *Halicarnaſſ. lib.6. Antiq. Rom.* *Sed quia in tantâ multitudine* de lege ferendâ ægre conveniebat *nec fas, ut idem populus ſuaderet*, & ſuffragia ferret, Per *medios magiſtratus, non quosvis*, ſed majores ſex, veluti præ*torem, Conſulem Interregem, Dictatorem*, Decemviros & Tri*bunos militum, & unum minorem*, nempe Tribunum plebis *quod conſtitutum habebant*, egerunt. Dempſter *antiq. Roman lib.8. C.2. P.m.1227.*

XVII. For

cumitantiæ, quarum quædam
quædam concomitantur h. l. pen
tia pertinet: 1. Legis compoſitio
turus domi eam ſcribebat, & ne quid
voluntatem ſanciret aut pugnantia
conſultabat 2. Relatio. Scripta lege, ma
blica meriturus, antè, quam promulga
Senatum, ut plus roboris atq; ponderis
tentiâ Patrum conſcriptorum ferret.
publico ponebatur per trinundinum
conſideraret, & ſi quid diſpliceret,
vel omnino de non ferenda lege mone
tertias nundinas Magiſtratus legé la
vel ſi in campum Martiũ convoca
vellent juberent nè Legem
Svaſionem. Convocato enim po
Lege, quam promulgarat, ſvadebat
Quirites acciperent. 3
deferebatur in quam
tate Comitiorum no
vel centuriæ ſors pr
vel ſecundum, &
gio obtinebat.
riarum Tribuum v
turiam diſcedebat
tionem. Poſt di
lege laborabant,
tibus præfuerunt,
ebantur autem c
ris erat ſignata:
pulus declaraba
antiquo, quæ d
rant in unaqua
longæ nua in
certi homines

... ipſi tabulas privati quidam
... quid fallaciæ committeretur.
... duæ tabulæ, quarum una his duabus li
J. e. uti rogas, quo conſenſum ſuum
Altera in ſcriptam habebat literam, A. i. e.
... licentiæ erat nota. Appoſiti etiam pontes c
... capite tribu aut Centuriæ, & in his duæ ciſtæ ob
... pite pontis, altera in calce, quibus cuſtodiendis
deſtinabantur. 5. Suffragii lationem. Per illos
pontes

Digitized by Google

pontes, pro ſuâ tribu Centuriave extructos quilibet ad ſuffragij lationem tranſibat, & acceptis in prima pontis parte tabulis, quas in extremâ reddebat, aut conſenſum aut diſſenſum teſtabatur. in ferendo autem ſuffragio Tribus & Centuriæ illum ſervabant ordinem, quem ſors dediſſet, & quæ Tribus prima de ſitellâ ſorte exierat, prima ſuffragia ferebat, & ſic deinceps. Latis ſuffragijs iisque in unaquaque tribu in utramque ſententiam dinumeratis, & eorum numero punctis notato, cujusque Tribus vel Centuriæ voluntas cognoſcebatur, eaque à præcone Legislatori renunciabatur. Quo facto ex majore tribuum aut Centuriarum numero antiquabatur vel ſciſcitabatur Lex, quod diremptionem ſuffragiorum Romani vocabant. *vide Dempſt. lib.9.d.antiq.Rom.c.a.p.m.1227.* & Calvin. *ſub calc. Lex.jurid.d.Leg. Rom.* quorum è monumentis hæc maximam partem mutuati ſumus.

XVIII. Plebeſcitum eſt quòd plebs, non univerſus Populus Romanus, plebeio Magiſtratu interrogante conſtituit. Uſus plebiſcitorum poſt triplicem plebis à patribus ſeceſſionem invaluit. Hæc enim, cum anno XVI. poſt exactos Reges, ab Urbe condita 260. propter crudelitatem creditorum, qui corpora libera debitorum, ob æs alienum, in ſervitutem rapiebant, trans Anienem fluvium in ſacrum Montem à Patribus diſceſſiſſet, duos Tribunos C. Licinium & L. Albinium creavit, ut ſibi eſſent Magiſtratus, non ut jus dicerent, ſed ut auxilium adverſus conſules & patricios ferrent. Coraſ. *ad l. 2. §. Deinde ff. d.Orig. Jur. n.4.* Hi tamen tractu temporis tributis Comitijs autores fuerunt, ut plebs proprias leges ſibi ſciſceret, *quæ plebiſcita dicta ſunt: & ab initio Patricios non obligabant, quòd hi comitijs tributis non interfuerunt, aut ſi interfuerunt, numero ſuffragiorum victi ſunt.* Sed poſt ſecundam *in montem Aventinum ſeceſſionem,* anno ab *U. C.304.* factam *per L. Horatium conſtitutum eſt,* ut Patres illis tenerentur. *Quæ Lex deinceps poſt ſeceſſionem* in Janiculum montem, *L. Hortenſia (ab Hortenſio Dictatore* populum ex Janiculo *revocante latâ) anno ab U.C.464.* confirmata vel certè renovata eſt, *d.l.2.§.deinde,* Conf. Förſter. *lib.1.d.Hiſt.Jur.Civ.Rom. c.19.*

tiiſ. d. Leg. … § 1. …

XIX. SCtum …

nus juſſit & conſtitu…
…ſenat…
in tantam multitu…
ficile eſſet in unum locu…
nium vice populi con…
in dubium vocari …
n. 2. in verb. juſſerant …
in tenor. ad Inſt. …
ſis Senatui acceſſit …
leges ferre ſit Majeſtati…
Optimates, ſed pene…
Verùm defendi ſane …
rum aucto civium …
habuiſſe non jure …
ſentiente populo …
ſemper Senatui …
geret, aut adverſ…
hoc voluiſſe Tribon…
rem h. §. addit, Senat…
ria igitur fu…

XX.

tione con…
ff. d. fide…
jus, quo…
proprio…
tiones …
dubita…
enim … Princip… dum non paſſum …
omnis Princeps perſonam eſt, quin injur…
uti igitur lex erat, cum univerſi legis habeant …
legis obtinet, quicquid populus rogatus … populi …
que ſit ratio, quicquid Princeps conſtituit …
ter conſiderari poſſunt. Sed principum quidem conſtitutione …
… Ratione ſermo ſeu modo …

Digitized by Google

[illegible] Tribuniano dicitur, quod [illegible] ... Ubi enim [illegible] ... Nimirum, cum [illegible] Populus Romanus [illegible] ... [illegible] populo decrevisse [illegible] ... quæ sub Republicâ libera non [illegible] ... universum populum Romanum [illegible] ... Tribunitiam si dicamus [illegible] ... Potestatem ferendarum Legum [illegible] proprio, sed precariò, conniventе [illegible] populo Romano. Hinc Tribuni [illegible] ... ac potestas illius [illegible] ... plebem [illegible] Tribunis decernere [illegible] ... ipse [illegible] ... vice populi [illegible] ... [illegible]

Effectus ſ. finis. Ratione formæ, aliæ ſunt definitæ, ut Decretum & Reſcriptum, aliæ Indefinitæ ut Edicta. Decretum eſt ſententia quâ Princeps inter duas partes controverſas, cauſâ cognitâ, pronunciat. Decus enim Maximum primi Imperatores duxerunt, judiciis intereſſe, ac Civium decidere controverſias. De Auguſto certè Suetonius in vita ejusdem c. 33. teſtatur, ipſum aſſiduè in multam etiam noctem, & ſi parum corpore valeret, in lecticâ pro tribunali cauſas dijudicaſſe: quòd & de Cæſare refert idem c.43. hujusmodi Decretorum. Quorum Paulus JCtus ſex libros collegit, ſæpè fit mentio in Digeſtis *l.4. §.3. quod metus cauſa l.3. de his quæ in teſt. del. l.38. d. minor &c.* Reſcriptum eſt reſponſum Principis ad Magiſtratus abſentis conſultationem vel præſentis libellos emiſſum. Exempla ſunt *in §. ult. Inſt. d. his qui ſunt ſui vel alieni jur. § fin. Qui & ex quibus cauſis manum: §. ſi pluris fidei l. 1. d. offic. præf. Vigil. l.33. de re jud. l.16. C. d. judic.* Edicta ſunt, quibus Principes motu proprio in utilitatem ſubditorum de Republica aliquid conſtituunt. *l.1. ff. d. Conſtit. princ. l.3. C. d. Legibus.*

XXI. Ratione Effectus Conſtitutiones principum aliæ ſunt Generales, aliæ Speciales. Generales dicuntur quibus omnes ex æquo tenentur, ut ſunt Edicta, Decreta & Reſcripta: licet enim hæc duo poſteriora ad certam aliquam cauſam facta ſint, certasque concernant perſonas, nihilominus ad ſimiles caſus extenduntur, ut patet ex *l. fin. C. d. Leg.* & videre eſt in omnibus *l. L. Codicis*, quæ nihil aliud ſunt, quàm veterum Imperatorum reſcripta, vide. *Coman. l. Domm. ult. n.7.* Speciales ſunt jus quoddam ſingulare in gratiam certæ perſonæ vel cauſæ conceſſum *l.1. ff. de Leg.* Hinc privilegia dicuntur, non quod legem privent, ut Accurſius exiſtimat; ſed quia privatis non univerſis indulgentur. Priva enim veteres dixerunt ſingula h.e. cujusq; propria, quæ publico & communi opponuntur. vide Beckm. *de Orig. Lat. ling. in voce* privo. & Borcholt. *ad §. hujus ſtudii Inſt. d. J. & J. n.4.*

XXII. Cæterùm privilegia unius generis non ſunt. Quædam enim Realia ſunt, quædam Perſonalia. Illa cauſæ hæc perſonæ vocantur *l.196. d. R. J.* Licet enim omne privilegium

 princi

principaliter ad perſ…
ratum, & ob id ea paſſi…
attamen quis utilitas…
mediatè adficit, ſed…
perſonam, fe…
fruitur privilegi…
ret, diſcernatur perſo…
cauſa proxima…
pſam quo…
ale eſt, quod tribu…
vel Collegio confer…
d.l.196. Conf. Dn. Hahn…
tandem. Dn. ff. cod…
Zoeſium in privilegium…
autem privilegium ejusdem…
precatione ejusdem…
Leg. &c.
XXIII.
quam denunciati…
formulas actionum (quæ…
bata tabella…
ff. d. juriſdict…
dictori eſſent…
dolo mal. l. 1…
eſt, ut ex…
Et ſi ver…
fuerit n…
tamen…
quam…
tas…
con…

…Edicta nihil a…
…juris dicendi…
…judiciorum…
…bam Prætorum So…
…proponere, Prætores vetero…
…qui inſerit. l. 3. ff.…
…nuntiatio edi…
…ratione…ref. refert. D…
…audi fuerunt Juris…rum mag…
…tores: ut loq; Cicero l. 3. d. LL.…
illorum Edicta habuerunt; adeoq; legum duntaxat executioni…
dem acceſſit. Nimirum ex tacita populi approbatione…
animadvertebant, Leges duodecim tabularum anguſtioribus
ſæpe finibus eſſe concluſas, nec pauca circa eas occurrere,
in quibus rationum æquitate naturali pugnarent, vel æqui
tas

tas evidenti ratione juris deſtituerentur, officio ſuo conve-
nire exiſtimabant, rigorem juris temperare & quæ dee-
rant, optima ratione ſupplere. *arg. l. 7. in fin. ff. d. J. & J.* in quem
finem edicta in albo proponebant, quæ, cum tacito populi con-
ſenſu paulatim approbarentur, tandem in jus abierunt & pars
juriſdictionis prætoriæ facta ſunt: *conf.* Zöeſium in *ff. d. J. & J.*
n. 63. Suth. *ad Inſt. diſſ. 1. Aph. 84. & Heig. ad §. 7. Inſt. h. t.*

XXIV. Reſponſa prudentum ſunt ſententiæ illorum,
quibus permiſſum erat, de jure reſpondere. *§. 8. J. h. t.* Atq; hæc
in ſtatu populari, vim juris non habuerunt, ſed propter uſum
& tritum fori in mores abierunt. Franzk. *c. l. d. Orig. J. n. 57.*
Et cum initio cuilibet, qui fiduciam ſtudiorum habebat, Le-
ges Interpretari, deq; jure ſpondere liceret, tametſi privatâ au-
toritate, tandem Cæſares promiſcuam illam libertatem inhi-
buerunt & ut major juris eſſet autoritas conſtituerunt, ut in
poſterum ex ſuâ auctoritate reſponderetur. *d. l. 2. §. 47. d. orig.*
jur. l. 1. §. 4. C. d. veter. jur. enucl. Prudentum igitur Reſponſa vim
juris non ex ſe, vel autoribus ſuis, ſed vel ex populi approba-
tione vel imperatorum confirmatione obtinuerunt. *l. 11. ff. d.*
juriſd. Quæ ratio eſt, quod inter juris ſpecies referantur, licet
in ſe conſiderata, nihil minus quam ſpeciem juris conſtituant.
Suth. *d. diſſert. aph. 67. & 85.* Franzk. *d. Orig. jur. n. 18.* Bachov: *in*
Treutl. vol. 1. diſſ. 1. th. 6. ſub. lit. C.

XXV. Atq; hæc de jure ſcripto dixiſſe ſufficiat. De jure
non ſcripto, quod alio nomine conſvetudinem appellamus,
porro inſtituendus eſt ſermo. Definitur conſuetudo, quod ſit jus
tacito populi conſenſu per diuturnos mores introductum.
§. Inſt. h. t. l. 32. ff. d. Leg. Dicitur *jus*; quia vim legis habet eamq;
rationabilem eſſe oportet. *l. quod non ratio-*
nabiliter. d. l. 32. unde rationabilem eſſe oportet; *l. quod non ratio-*
ne. 39. d. Leg. l. 1. C. quæ ſit longa Conſvetudo. ſive ex ſe & ratione ob-
jecti, ſive propter circumſtantias, & Reipublicæ ſtatum ut juſta
ratione ſubnixa neceſſariam habeat conditiones quæ alioquin
ad legem juſtam requiruntur. Hahn. *in obſerv. l. c. n. 9. in verb: ar-*
bitrio judicantis, Dicitur *tacito populi conſenſu introductum*, in quo
à lege, quæ expreſſis verbis vel per ſcripturam publicatur dif-
fert. Conſenſus autem populi ideo requiritur, quia non pro-
... tim.

nt, ut ſuperiorum in
populus non impugne
ſe factos conſuetudi
rit, & proinde cum co
infertur, Conſuetudini
cum eſſe. In Monarchia
id, quamdiu poteſt
ſiquidem poteſt
quecunq; tempore
leges ſuas moribus in
Süth. diſſ: 1. ad Inſt.
in Treutl. vol. 1. diſſ.
pto Inſt. h. t. Heigius
dinis alrius repem
ad illorum ſonte non
theſibus proponi non
tur. Ac initio Qu

Adſ: Q
dum igitur
Quia divina
quæ ſempe
lis enim ca
ipſam juri
Inter res ipſas.
Inter mutationem & violationem
ſubſtantiam, & in theſi conſiderat

Digitized by Google

[illegible] quid ſæpius factum ſit [illegible]

[illegible] Unde per actus con- [illegible] quia non ſunt volun- [illegible] Ex quo patet [illegible] populus contra leges, [illegible] princeps non contradixerit, cum ſciret, [illegible] ſi princeps pro ſuo [illegible] voluerit, tollere potuerit, quicquid contra [illegible] eſt reciprocè adeo vim legis non habebit, [illegible]

[illegible] per Quæſtiones [illegible]

Quæſtio I.

[illegible]

itivam determinationem juris Civilis & in hypotheſi conſidera-
tum. Immutabile eſt Poſitivum, licet haud raro violetur.
Mutabile negativum, quia nihil determinat, ſed omnia homi-
num arbitrio relinquit, vide Zoëſ: in ff. d. J. & J. n. 51. Hahn: in obſ
ad w. ff: Weſenb. eod. n. 15. Franzk. Exerc. Juſt: 1 quæſt. 10. Ungep.
Exerc: 2. Juſt in Nego. warmbſ. in Nucl: controv: d. J. N. G. & G.
controv. 13.

Quæſtio II.

An per Legem Regiam παμβασιλεία an νομοθε-
σία duntaxat principi ſit collata?

Poſterius adfirmatur à Liebenth. diſp: 7. colleg: polit: quæſt: 1.
Rationes, quas adfert, præcipuæ ſunt duæ. 1. Quod ver-
ba Generalia, ſecundum ſubjectam materiam ſint intelligen-
da. 2. Quod contextus idem evincat, cum tam in antecedenti-
bus quam conſequentibus verbis de Principum placitis aga-
tur. ſed Rp. ad 1. per inverſionem: Verba ſecundum ſubjectam
materiam ſunt intelligenda. E. Lex Regia etiam ſecundum ma-
teriam, de qua concepta eſt, erit intelligenda. Lata autem hæc
eſt, non de poteſtate condendi juris tantum, ſed de Principis
imperio § 6. Inſt: d. J. N. G. & C. & longè plura complectitur
quam poteſtatem ferendarum legum. vide fragmenta Legis Re-
giæ à Dempſt: l. 7. d. antiq. Rom: c. 12. p. m. 1128, & à Juſto Eckardo
in pecul: tract: d. L. R. c. 1. p. m. 28. adductum Ad 11. Reſp
Ex contextu nequaquam evinci poſſe, per Legem Regiam jus
νομοθεσίας duntaxat in Principem eſſe collatum vult enim Im-
perator oſtendere, Principum placita leges habere vigorem.
Probat hoc ex amplitudine Legis Regiæ, per quam populus Ro-
manus omne imperium ſuum & poteſtatem principi conceſſit.
Hinc ſequitur quidem jus νομοθεσίας; ſed non tantum: Quia
omnis populi poteſtas in Principem tranſlata dicitur, quæ verò
majeſtatica fuit, & cum abſoluto imperio conjuncta.

Quæſtio III.

An Conſvetudo poſſit tollere Legem?

Adf. Ejus enim eſt Legem tollere, cujus eſt condere.
Popu-

[illegible]

... dem retan facile ...
videt tam expedito ...
abrogare ...
d. J. N. G. C. ...
Conſvetudinis non vil...
non usq; adeò ſui val...
tionem ...
varia à variis ...
ter conſvetudinem ...
Ungep: Exerc. ...
guunt inter conſvetu...
ſtinctione tamen ...
judice Franzk. l. ...
referente Förſtero ...
Anno Chriſti ...
nenda eſſe ſtatu...
Rom. populare ...
ſtantinum in ...
eſſe. Nos aliq...
Exerc. 2. Juſt. ...
ipſe lauda...
Wurmb...
adfer...

Si prodire decet, ne, hos comprecor indolis auſus;
GANTZLANDI, ſervet Te DEUS alme precor!
Commenſali ſuo & Domeſtico
amato æſtimatoq; paucis plura
Andr. Sennertus, PP.

Digitized by Google